

ภาคผนวก

ขั้นตอนการเตรียมเนื้อเยื่อเพื่อการศึกษาทางเนื้อเยื่อวิทยา

1. การฆ่า (killing) และตรึงเซลล์ (fixing)

ทำโดยนำเนื้อเยื่อที่ต้องการศึกษามาฆ่า ในน้ำยา FAA นาน 7-10 วัน ขึ้นอยู่กับชนิดของเนื้อเยื่อ

เนื้อเยื่อที่มีความอ่อน ควรแช่ นาน 18-24 ชั่วโมง

เนื้อเยื่อที่มีความแข็ง ควรแช่ นาน 1-2 สัปดาห์

สูตรน้ำยา FAA (Formalin - acetic acid alcohol)

ethyl alcohol 50 % หรือ 70 % 50 มล

acetic acid 5 มล

formalin 5 มล

หรือ

ethyl alcohol 95 % 50 มล

acetic acid 5 มล

formalin 5 มล

น้ำกลั่น 35 มล

2. การดึงน้ำออกจากเซลล์ (dehydration)

สูตรน้ำยาสำหรับดึงน้ำออกจากเซลล์ (dehydrating reagent)

สารเคมี 50 % 70 % 85 % 95 % 100 %

น้ำกลั่น 50 มล 30 มล 15 มล — —

95% ethyl alcohol 40 มล 50 มล 50 มล 45 มล —

TBA 10 มล 20 มล 35 มล 55 มล 75 มล

absolute alcohol — — — — 25 มล

ขั้นตอนการคั่งน้ำออกจากเซลล์ ทำโดยการผ่านเนื้อเยื่อจาก FAA แชน้ำยาที่ใช้ในการคั่งน้ำออกจากเซลล์ โดยให้ผ่านน้ำยาที่เปอร์เซ็นต์ความเข้มข้นของน้ำยา 50% - 100% คั่งแสดงไว้ข้างต้นตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1	แชน้ำยา	50 %	ทิ้งไว้	1 คืน
ขั้นตอนที่ 2	แชน้ำยา	70%	ทิ้งไว้	1 คืน
ขั้นตอนที่ 3	แชน้ำยา	85%	ทิ้งไว้	1 คืน
ขั้นตอนที่ 4	แชน้ำยา	95%	ทิ้งไว้	1 คืน
ขั้นตอนที่ 5	แชน้ำยา	100 % ที่มีสี erythrosin	ทิ้งไว้	1 คืน
ขั้นตอนที่ 6	แชน้ำยา	TBA	ทิ้งไว้	1 คืน
ขั้นตอนที่ 7	แชน้ำยา	TBA + liquid paraffin (1:1)	ทิ้งไว้	1 คืน

3. การทำ infiltration ด้วย paraffin

ทำโดยการนำเนื้อเยื่อที่ผ่านการคั่งน้ำออกจากเซลล์จนถึงขั้นตอนที่ 7 แล้วแชน้ำยา paraffin ที่หลอมเหลวบรรจุในหลอดแก้ว แล้วนำไปทิ้งไว้ในตู้อบอุณหภูมิ 58 - 60 องศาเซลเซียส ใช้เวลาอบนานประมาณ 1 สัปดาห์ เมื่อจะนำเนื้อเยื่อไปตัด จึงถ่ายเนื้อเยื่อลงในหลอดบรรจุ paraffin บริสุทธิ์ (Paraplast) ทิ้งไว้ 1 วัน หลังจากนั้น จึงนำเนื้อเยื่อ ไปผ่านขั้นตอนต่อไป

4. การฝังเนื้อเยื่อใน paraffin (embedding)

นำเอาเนื้อเยื่อมาฝังใน paraffin ซึ่งเมื่อแข็งตัวจะทำให้เนื้อเยื่อคงรูปร่างของเซลล์ไว้ และรับคมมีดได้ ขณะที่ทำการฝังเนื้อเยื่อ ควร ไล่ฟองอากาศที่เกิดขึ้นขณะที่ paraffin ยังไม่แข็งตัว ออกให้หมดโดยเร็ว โดยใช้เข็มเขี่ยลงไปให้ร้อน ไล่ฟองอากาศดังกล่าว พร้อมกับจัดตำแหน่งของเนื้อเยื่อ ในระนาบที่สามารถนำไปตัดได้ตามจุดประสงค์ ให้ paraffin เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีชิ้นเนื้อเยื่ออยู่ตรงกลาง หลังจากนั้นนำชิ้นเนื้อเยื่อที่อ้อมตัวด้วย paraffin ไปติดกับแท่งไม้ที่มีขนาด 1.5x1.5x1.5 ลบ ซม

5. การตัดเนื้อเยื่อ (sectioning)

นำแท่ง paraffin ไปตัดบนเครื่องตัดเนื้อเยื่อแบบมือหมุน (rotary microtome) ตัดชิ้นส่วนให้มีความหนา 12 ไมครอน ชิ้นส่วนที่ตัดแล้วจะออกมาเป็นแผ่นริบบ้อน การตัดควรให้แผ่นริบบ้อน ออกมาตรงและมีความยาวติดต่อกันไม่ฉีกขาด นำแผ่นริบบ้อนวางบนที่รองรับ เลือกลงเนื้อเยื่อตรงที่ต้องการตาม โดยใช้มีดคมๆ ตัดแผ่นริบบ้อนออกมา เพื่อนำไปวางบนแผ่นสไลด์ต่อไป

6. การติดแผ่นริบบ้อนกับแผ่นสไลด์

นำแผ่นสไลด์ที่สะอาดวางบนที่เรียบแล้วหยคน้ำยาคิดแผ่นริบบ้อนบนสไลด์ (adhesive) ซึ่งเตรียมตามขั้นตอนข้างล่าง ลงไปบนสไลด์ประมาณ 2 - 3 หยด ใช้ฟู่กันกระจายน้ำยาให้ทั่วปลายแผ่นสไลด์ด้านใดด้านหนึ่ง จากนั้นไปวางบนเครื่องอุ่นแผ่นสไลด์ (slide warmer) ที่อุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียส ทิ้งไว้ให้แห้งประมาณ 24 ชั่วโมง หรือ 2-3 วัน

ขั้นตอนการเตรียมน้ำยาคิดแผ่นริบบ้อนบนแผ่นสไลด์ (adhesive)

1. ตีไข่ขาวจนขึ้น
2. ตักเอาฟองอากาศออก
3. นำไข่ขาวจากข้อ (2) มาผสมกับน้ำ อัตราส่วน 1 ต่อ 50
4. นำไข่ขาวจากข้อ (3) มา 100 มล แล้วเติม sodium benzoate 0.5- 1.0

กรัม

5. กรองน้ำยาจากข้อ (4) ด้วยสำลี
6. เก็บน้ำยาเข้มข้นที่อุณหภูมิ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 องศาเซลเซียส
7. เจือจางน้ำยาเข้มข้นเป็น 1 ต่อ 50 หรือมากกว่านั้น ก่อนนำไปใช้

7. การย้อมสีสไลด์

นำสไลด์ที่ติดเนื้อเยื่อแล้วไปย้อมสีโดยผ่านสไลด์ในน้ำยา ตามขั้นตอนต่อไปนี้ให้สไลด์อยู่ในน้ำยาในแต่ละขวดย้อม (staining jar) เป็นเวลานาน 3 - 5 นาที

1. xylene	9. น้ำ
2. xylene + ethyl alcohol 1:1	10. ethyl alcohol 30 %
3. ethyl alcohol + ether 1:1	11. ethyl alcohol 50 %
4. ethyl alcohol 95%	12. ethyl alcohol 70 %
5. ethyl alcohol 70 %	13. ethyl alcohol 95 %
6. ethyl alcohol 50 %	14. ethyl alcohol 100 %
7. ethyl alcohol 30 %	15. ethyl alcohol 100 % + xylene 1:1
8. hematoxylin dye	16. xylene

หลังจากนั้นนำแผ่นสไลด์มาวางบนกระดาษ ปล่อยให้แผ่นสไลด์แห้ง เพื่อที่จะเตรียมปิดแผ่นกระดาษ

8. การปิดแผ่นกระดาษ (mounting)

นำแผ่นสไลด์ที่แห้งแล้วมาทำความสะอาดได้กึ่งอง โดยใช้ปลายมีดเบอร์ 11 เขี่ยเศษขยะหรือเศษเนื้อเยื่อในส่วนที่ไม่ต้องการทิ้ง เมื่อสไลด์สะอาดแล้ว จึงนำแผ่นกระดาษมาปิดทับโดยหยด Canada balsam บนแผ่นสไลด์ 1 - 2 หยด แล้วนำแผ่น cover slip ปิดทับลงไปเมื่อแผ่นสไลด์แห้งสนิท จึงนำแผ่นสไลด์ไปศึกษาเนื้อเยื่อภายใต้กล้องจุลทรรศน์ และถ่ายรูป

ตารางผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนยอดเฉลี่ย เมื่อเลี้ยงโคนก้านใบ ตำแหน่งต่างกัน ของต้นเท้าชายม่อม บนอาหารสูตร MS ที่เติม 2,4-D 0.05 มก/ล เป็นเวลา 27 สัปดาห์ (การทดลองที่ 1.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Stem position	3	6.767	2.256	0.49	2.201*
Error	11	50.17	4.561		
Total	14	56.93			

ตารางผนวกที่ 2 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนต้นใหม่เฉลี่ย เมื่อเลี้ยงโคนก้านใบ ตำแหน่งต่างกัน ของต้นเท้าชายม่อม บนอาหารสูตร MS ที่เติม 2,4-D 0.05 มก/ล เป็นเวลา 27 สัปดาห์ (การทดลองที่ 1.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
stem position	3	14.33	4.778	4.45	2.306*
Error	8	8.583	1.073		
Total	11	22.92			

ตารางผนวกที่ 3 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดยอด ของชิ้นส่วน โคนก้านใบตำแหน่งต่างกัน ของต้นเท้าชายม่อม บนอาหารสูตร MS ที่เติม 2,4-D 0.05 มก/ล เป็นเวลา 27 สัปดาห์ (การทดลองที่ 1.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
stem position	3	7378	2459	3.08	2.201*
Error	11	8779	798.1		
Total	14	16160			

ตารางผนวกที่ 4 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดราก ของชิ้นส่วนโคน ก้านใบตำแหน่งต่างกัน ของต้นท้ายยม่อม บนอาหารสูตร MS ที่เติม 2,4-D 0.05 มก/ล เป็นเวลา 27 สัปดาห์ (การทดลองที่ 1.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Stem position	2	1482	741.1	1.75	2.571 ns
Error	5	2119	423.9		
Total	7	3602			

ตารางผนวกที่ 5 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดแคลลัส ของชิ้น ส่วน โคนก้านใบตำแหน่งต่างกัน ของต้นท้ายยม่อม บนอาหารสูตร MS ที่ เติม 2,4-D 0.05 มก/ล เป็นเวลา 27 สัปดาห์ (การทดลองที่ 1.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Stem position	3	509.6	169.9	0.73	2.201*
Error	11	2548	231.6		
Total	14	3058			

ตารางผนวกที่ 6 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนยอดเฉลี่ย เมื่อเลี้ยงแผ่นใบของต้น ท้ายยม่อม บนอาหารสูตร MS ที่เติม 2,4-D 0.05 มก/ล เป็นเวลา 15 สัปดาห์ (การทดลองที่ 1.3)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
BAP	3	103.91	34.638	192.43	2.060*
2,4-D	4	24.150	6.0375	33.54	2.060*
Error	25	4.5	0.18		
Total	32	132.56			

ตารางผนวกที่ 7 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของยอดเฉลี่ย เมื่อเลี้ยงแมลงศัตรูของต้น
 หน่อข้าวหอม บนอาหารสูตร MS ที่มี BAP และ 2,4-D ความเข้มข้นต่างกัน
 เป็นเวลา 24 สัปดาห์ (การทดลองที่ 2.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
BAP	3	5.3075	1.7692	0.66	1.998 ns
2,4-D	4	118.76	29.690	11.15	1.998*
BAP X 2,4-D	12	201.88	16.823	6.23	1.998*
Error	63	167.80	2.6635		
Total	82	493.75			

ตารางผนวกที่ 8 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดยอด เมื่อเลี้ยงแมลง
 ศัตรูของต้นหน่อข้าวหอม บนอาหารสูตร MS ที่มี BAP ความเข้มข้นต่างกัน
 เป็นเวลา 24 สัปดาห์ (การทดลองที่ 2.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
BAP	3	3489	1163	1.82	2.01*
Error	40	25500	637.4		
Total	43	28990			

ตารางผนวกที่ 9 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนยอดเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดยอด เมื่อเลี้ยง
 แมลงศัตรูของต้นหน่อข้าวหอม บนอาหารสูตร MS ที่มี 2,4-D ความเข้มข้น
 ต่างกัน เป็นเวลา 24 สัปดาห์ (การทดลองที่ 2.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
2,4-D	4	6156	1539	2.63	2.023*
Error	39	22830	585.4		
Total	43	28990			

ตารางผนวกที่ 10 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดราก เมื่อเลี้ยง แคลลัส ของต้นเท้าขาม่อม บนอาหารสูตร MS ที่มี BAP ความเข้มข้นต่างกัน เป็นเวลา 24 สัปดาห์ (การทดลองที่ 2.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
BAP	3	2133	710.9	2.76	2.037*
Error	32	8238	257.4		
Total	35	10370			

ตารางผนวกที่ 11 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนยอดเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดราก เมื่อเลี้ยงเลี้ยงแคลลัสของต้นเท้าขาม่อม บนอาหารสูตร MS ที่มี 2,4-D ความเข้มข้นต่างกัน เป็นเวลา 24 สัปดาห์ (การทดลองที่ 2.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
2,4-D	4	400.5	100.1	0.31	22.040 ns
Error	31	9970	321.6		
Total	35	10370			

ตารางผนวกที่ 12 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนยอดเฉลี่ย เมื่อเลี้ยงเลี้ยงแคลลัสของต้นเท้าขาม่อม บนอาหารสูตร MS ที่ไม่มีสารควบคุมการเจริญเติบโต หรือ 2,4-D หรือ BAP เมื่อเลี้ยงนาน 21 สัปดาห์ (การทดลองที่ 2.2)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Stem	2	6.1	3.050	10.68	2.365 ns
Error	7	2.0	0.2857		
Total	9	8.1			

ตารางผนวกที่ 13 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนยอดเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดราก เมื่อเลี้ยงแคลลัส ของต้นเท้าขาม่อม บนอาหารสูตร MS ที่ไม่มีสารควบคุมการเจริญเติบโต หรือมี 2,4-D หรือ BAP เมื่อเลี้ยงนาน 21 สัปดาห์ (การทดลองที่ 2.2)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Stem	2	26.170	13090	934.68	2.365 ns
Error	7	98	14		
Total	9	26270			

ตารางผนวกที่ 14 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดยอด เมื่อเลี้ยงโคนก้านใบของต้นเท้าขาม่อม บนอาหารสูตร MS ที่ไม่มีสารควบคุมการเจริญเติบโต หรือ มี 2,4 -D หรือ BAP เมื่อเลี้ยงนาน 21 สัปดาห์ (การทดลองที่ 2.2)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Stem	2	250.10	12510	183.57	2.262 ns
Error	9	612.5	68.06		
Total	11	2562			

ตารางผนวกที่ 15 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนยอดเฉลี่ย เมื่อเลี้ยงชิ้นส่วนปลาราก ของต้นเท้าขาม่อม บนอาหารสูตร MS ที่มี BAP และ 2,4-D หรือไม่มีสารควบคุมการเจริญเติบโต เป็นเวลานาน 12 สัปดาห์ (การทดลองที่ 2.3)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Root tip	3	3.494	1.165	1.35	2.145 ns
Error	14	12.12	0.8655		
Total	17	15.61			

ตารางผนวกที่ 16 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดแคลลัสเมื่อเลี้ยง
 ขึ้นส่วนปลายรากของต้นท้ายายม่อม บนอาหารสูตร MS ที่มี BAP และ
 2,4-D หรือไม่มีสารควบคุมการเจริญเติบโต นาน 12 สัปดาห์ (การทดลองที่
 2.3)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Root tip	3	235.2	78.40	6.57	2.447 ns
Error	6	823.2	137.2		
Total	9	1058			

ตารางผนวกที่ 17 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดยอด เมื่อเลี้ยง
 ขึ้นส่วนปลายรากของต้นท้ายายม่อม บนอาหารสูตร MS ที่มี BAP และ
 2,4-D หรือ การเจริญเติบโต เป็นเวลานาน 12 สัปดาห์ (การทดลองที่ 2.3)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Root tip	3	742.7	247.6	4.21	2.131*
Error	15	882.0	58.5		
Total	18	1625			

ตารางผนวกที่ 18 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนยอดเฉลี่ย ของขึ้นส่วนแคลลัส เมื่อ
 เลี้ยง บนอาหารสูตร MS ที่มีสารควบคุมการเจริญเติบโตคือ BAP หรือ 2,4-D
 ความเข้มข้นต่างกัน เป็นเวลา 30 สัปดาห์ (การทดลองที่ 3.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
PGR	3	11.72	3.907	2.57	2.179*
Error	12	18.22	1.518		
Total	15	29.94			

ตารางผนวกที่ 19 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดยอดของชิ้นส่วน แคลลัส เมื่อเลี้ยง บนอาหารสูตร MS ที่มีสารควบคุมการเจริญเติบโตคือ BAP หรือ 2,4-D ความเข้มข้นต่างกัน เป็นเวลานาน 30 สัปดาห์ (การทดลองที่ 3.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
PGA	3	35940	11980	4.21	2.179*
Error	12	34110	2843		
Total	15	70060			

ตารางผนวกที่ 20 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดราก ของชิ้นส่วน แคลลัสเมื่อเลี้ยง บนอาหารสูตร MS ที่มีสารควบคุมการเจริญเติบโตคือ BAP หรือ 2,4-D หรือ ความเข้มข้นต่างกัน เป็นเวลา 30 สัปดาห์ (การทดลองที่ 3.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
PGR	3	46770	15590	35.35	2.447*
Error	6	2646	441		
Total	9	49410			

ตารางผนวกที่ 21 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนยอดเฉลี่ย ของชิ้นส่วนแคลลัส เมื่อเลี้ยงบนอาหารสูตร MS ที่มี 2,4-D และ BAP ความเข้มข้นต่างกัน เป็นเวลา 30 สัปดาห์ (การทดลองที่ 2.3)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
2,4-D	4	22.380	5.5950	4.98	2.032 *
BAP	4	27.713	6.9283	6.17	2.032*
2,4-D x BAP	16	35.087	2.1929	1.95	2.032 *
Error	34	38.167	1.1225		
Total	58	15.61			

ตารางผนวกที่ 22 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย ของชิ้นส่วนยอดกระจุกที่ ตัดแบ่งแบบต่างๆ เลี้ยงบนอาหารสูตร MS ที่เติม 2,4-D 0.05 มก/ล เป็นเวลา 21 สัปดาห์ (การทดลองที่ 4.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Shoot section	2	7.911	3.956	0.82	2.131 ns
Error	15	72.53	4.836		
Total	17	80.44			

ตารางผนวกที่ 23 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดยอด ของชิ้นส่วน ยอดกระจุกที่ตัดแบบต่างๆ เลี้ยงบนอาหารสูตร MS ที่เติม 2,4-D 0.05 มก/ล เป็นเวลา 21 สัปดาห์ (การทดลองที่ 4.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Shoot section	2	743.2	371.6	0.45	2.101 ns
Error	18	14840	824.4		
Total	20	15580			

ตารางผนวกที่ 24 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนเฉลี่ยเมื่อเริ่มเกิดราก ของชิ้นส่วนยอด กระจุกที่มีการตัดแบ่งแบบต่างๆ เลี้ยงบนอาหารสูตร MS ที่เติม 2,4-D 0.05 มก/ล เป็นเวลา 21 สัปดาห์ (การทดลองที่ 4.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Shoot section	2	853.1	426.5	1.11	2.179 ns
Error	12	4622	385.2		
Total	14	5475			

ตารางผนวกที่ 25 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดแคลตัส ของชิ้นส่วนยอดกระชุกที่ตัดแบบต่าง ๆ เลี้ยงบนอาหารสูตร MS ที่เติม 2,4-D 0.05 มก/ล เป็นเวลา 21 สัปดาห์ (การทดลองที่ 4.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Shoot section	2	5777	2889	4.39	2.179*
Error	12	7891	657.6		
Total	14	16370			

ตารางผนวกที่ 26 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย ของชิ้นส่วนยอดกระชุกที่ตัดแบ่งแบบต่างๆ เลี้ยงบนอาหารสูตร MS ที่เติม 2,4-D 0.05 มก/ล เป็นเวลา 27 สัปดาห์ (การทดลองที่ 4.2)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Shoot section	2	0.2857	0.1429	0.12	2.262 ns
Error	9	10.38	1.153		
Total	11	10.67			

ตารางผนวกที่ 27 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดยอด ของชิ้นส่วนยอดกระชุกที่ตัดแบบต่างๆ เลี้ยงบนอาหารสูตร MS ที่เติม 2,4-D 0.05 มก/ล เป็นเวลา 27 สัปดาห์ (การทดลองที่ 4.2)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Shoot section	2	1711	855.5	0.42	2.262 ns
Error	9	18520	2058		
Total	11	20230			

ตารางผนวกที่ 28 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนเมล็ดเมื่อเริ่มเกิดราก ของชิ้นส่วน
ยอดกระจุกที่มีการตัดแบ่งแบบต่างๆ เลี้ยงบนอาหารสูตร MS ที่เติม 2,4-D
0.05 มก/ล เป็นเวลา 27 สัปดาห์ (การทดลองที่ 4.2)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Stem section	2	8978	4489	732.56	2.776*
Error	4	24.50	6.125		
Total	6	9002			

ตารางผนวกที่ 29 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนวันเฉลี่ย เมื่อเริ่มเกิดแคลลัส เมื่อเลี้ยง
ชิ้นส่วนโคนก้านใบที่ตัดแบบต่างๆ เลี้ยงบนอาหารสูตร MS ที่เติม 2,4-D
0.05 มก/ล เป็นเวลา 27 สัปดาห์(การทดลองที่ 4.2)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Stem Section	2	542.3	271.1	0.79	2.365 ns
Error	7	2417	345.3		
Total	9	2960			

ตารางผนวกที่ 30 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนต้นใหม่เฉลี่ย เมื่อเลี้ยงชิ้นส่วนปลาย
รากขนาดและตำแหน่งต่างๆ เลี้ยงบนอาหารสูตร MS (การทดลองที่ 5.1)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Size	1	7.350	7.350	0.88	1.496 ns
Position	4	40.167	10.042	1.21	2.366*
SizeXPosition	4	26.567	6.641	0.80	1.666*
Error	50	416.50	8.330		
Total	59	490.58			

ตารางผนวกที่ 31 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของจำนวนต้นใหม่เฉลี่ย เมื่อเลี้ยงขึ้นส่วนปลาย
รากขนาดและตำแหน่งต่างๆ เลี้ยงบนอาหารสูตร MS (การทดลองที่ 5.2)

Source of variation	df	SS	MS	F - test	LSD 0.05
Size	4	62.767	15.692	2.22	2.177*
Position	1	24.07	24.067	3.41	1.377*
Size×Position	4	23.100	5.775	0.82	1.533*
Error	50	352.67	7.053		
Total	59	462.60			

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นางสาวกนิษฐิกา ตันติสุนทร
วัน-เดือน-ปี เกิด 18 สิงหาคม พ.ศ. 2515
การศึกษา -สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปี 2533
จากโรงเรียนปิ่นสร้อยแยดลวิทย์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่
-สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต
(เกษตรศาสตร์) ปี 2537 จาก คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่